

SCHUAN, ERIC

Pro Deo, rege & patria. Tal, til den nya kongl. fri-corpsen under desz marche ifrån Stora Tuna i Dalarne til Carlstad den 28 octobr. 1788. Hållit af Eric Schuan. ... Falun, tryckt hos Pehr Ol. Axmar 1

Falun
1791

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

1788
SCHUAN, E.

V. H. Fr.
Hist.
(Pm)
1700° - 1829
1788

Pro
Deo, Rege & Patria.

F A L,
Til den Nya
Kongl. Fri-Corpsen

Under

Des Marche ifrån Stora Tuna
i Dalarne til Carlstad den
28 Octobr. 1788.

Hållit

af

ERIC SCHUAN.

Regements Präst.

F A L,
Tryckt hos Pehr Ol. Axmar 1791.

För denna samling af rätta Medborgare, Lands-
män och Wänner, skulle jag ej utan blygsel
wåga mig, at härstädes på öfna fältet tala, om
jag ej mine Wänner, wore af samma tänkesätt
med Eder, och hade et hjerta, som brinner af lika
nit och känslor som Edra, samt af en inre drift
och begär, til det mig nu anförtrodda göromål för-
och dragen; hwarföre jag gör mig försäkrad, om
alles Eder wänskap och förtroende.

Sedan jag för några dagar uti Dahlarne efter
Kongl. Maj:ts afresa derifrån, och uti detta hus,
som står för Edra ögon, allena helgat til Guds
ära, tjenst och dyrkan, haft nåd och krafter af högs-
dene, at framställa den dyra himla sanningen för
denna Kongl. Fri-Corps, hwilken nu fortsätter sin
marche, til des bestämde ort, at der om utgången
af sit företagande afbida den Allsmågtiga För-
synens skickelse, lyda sin Lagkrönte Konung, wara
trogne et kårt Fösterland, och manneligen förhålla
sig i striden, til Regentens och Rikets förswar; så
är jag nu för samma ändamål förordnad til Lärare
för denna Corps, af Kongl. Maj:ts Troman och
Öfwerste-Lieutenant, samt Chef för Corpsen Wäl-
borne Eric August Tersmeden, at uti Eder åsyn
frambära alla Konungars Konung, et uprigtigt
och oförfalskat Morgon-och Böne-offer, til upmun-
tran uti Edra nu wigtiga werf, och nödwändig-
a företaganden, hwilka skola begynnas, fortsättas
och fullbordas, til det Högsta Wäsendets ära, den
första Medborgares i Riket glädje, och alla rätt-
sinniga Mannahems Inbyggares tilfredsställning.
Men

Men Mine Wårde Medborgare, Landsmän
och Wånner, så wål Högre, som Lägre, Befal-
lande och Bydande! Tillåten mig på en kort stund,
at håldre tala uti denna Samling en af Himla-
Lårans oförskräckte bekännares, uti första år-
hundrade, på wårt språk, Sem med mit sinne,
det är så merkelige och estertänkelige, än Dio-
tusend, det är många och på et främmande tun-
gomål widlyftiga ord: Påtager Eder all Guds här-
ness, at I mågen emotstå i den onda dagen, all-
ting wål uträtta och beståndande blifwa. Ord,
som äro nödige, så wål för den närwarande, som
tillkommande tidens dödelige; Men i synnerhet
Eder, om I wiljen wara rätta Stridsmän, at
på hjertat lägga, ihugkomma, och i sjelfwa wer-
ket efterlefwa.

I Redelige Mån och Wånner! Så litet den
ena Magten utan Wapn kan förswara sig emot
den andra, som fiendeligen wil angripa des Rike,
intaga des Lånder, föreskrifwa Lagar, pålägga et
ödrågeligt tråldoms of, och med all flit eftersö-
ker des undergång; så mycket mindre förmån I,
utan Andans rustning något företaga, hwarken
emot dem, som regera i denna werldenes mörker,
eller de fiender, som nu på flera ställen belågra
och omgifwa of. På denna senare förlitande fort-
faren Mine Wånner! at på Edra Förfäders sätt,
med lycka och fördel bruka de förre, emot In-
fråktare, Trolöse och Mördare, til Fostlerbygdens,
Majestäts och Sweets beskydd; ty såsom man icke
utan förswarswerk åger styrka nog, at und-
sätta Schytiöd, war obeståndiga och synliga egen-
dom; altså hafwer man aldeles ingen magt utan
Andans swård, at förswara hwarken jordenes,
eller det heliga Mannasamfundets Rike, wårt
ösyn

osynliga och beständiga goda, uti denna och tilkommande werld.

Desa äro de rätta medel til wårn, med förtröstning och frugtan för det fullkomligaste Wäsendet, tilgifwenhet för Konungen, redlighet emot Fosterlandet, kärlek för Edra Medbröder, och oförskräkt mod i faran. Dygder, som göra Eder til Hjeltemodige Landets, des Sjelffständighets och Frihets försvarare, samt GUSTAFS och Edra hemmawarande Medbröders wänner; Swarfsutan I icke med de swård I håren wid sidan, och wappn uti Edra händer, äro mäktige segra öfwer förhårjare, Regeringslystne, oenighets frön emellan Konung och Folk utsäende, som nu för längre tid tillbaka orsakat de häftigaste skafningar i Riiks-kroppen. Bruken dessa krigstyg at krossa fiendens arm, kuswa motståndarena, och såsom Swenske Män i sammanträffningen med fienden wara oförskräkte, at I måtten för Konungen och Fäderneslandet gå hem med seger och ära.

Swad oegennyttig möda? Swad stort hjeltemod? Swad willigt upoffrande af eget goda, för allmänt wäl äro icke nu nödige? I synnerhet när det icke är obekant, at sedan Swea Konunga Thron flere resor, af årelystne och förmätne granar blifwit skafad, af hwilka den ena bjuder til, ifrån Nordens Lappmark, til Medelhafwets stränder utwidga sit wälde och gräntfor längre, än andre Europeiske Magter; Och sedan den Store Konung CARL XII lämnat sit dyra lif, blef Sweden sluten med Danmark 1720, den Nystediska med Ryssland 1721, och uti Åbo 1743 med sistnämde Riike, då krigslågan derigenom blef dämpad och utsläkt; så hafwa icke des som mindre bemälte Grannar nu, åter blifwit wåre uppenbare fiender,
af

af begär, at stycka och dela det bästa af vårt
Rike, samt Konungen och Riket owätande gjort
inbrott i Landet. Hwad krigspus och konst bör
icke nu dersföre påtänkas och upfinnas, at dessa
emotstå och kringgränna? Hwad kulor och kanoner,
at dem nedskjuta? Hwad skarpa swärd, at dem
nedsabla och sönderhugga? Hwad hastig och skyn-
desam gång, at dessa källor tilstoppa, at icke de-
ras wätn widare får upwälla och öfwerflöda he-
la Landet? Ty när en tapper och oförkräft fiend-
e hafwer på sin sida så mäktiga och starka an-
hängare, som föra afwog stöld emot sit Fäder-
nesland, samt med et willigt och lydigt hjerta äro
färdige, at wara honom tilgifne i lif och dödd,
blifwer det owädersägeligen en swårighet, om icke
aldeles ömblighet, at öfwer honom winna och
segra, han förswarar sig ofta emot en honom wi-
da öfwerlägsen magt och styrka.

Uti så beskaffade omständigheter och Rikswäl-
ningar, hafwer wår oförlifnelige och ojämförlige
Konung warit twungen, at begynna et Defen-
sivt krig, efter Han blifwit förolämpad genom li-
fliga och hemliga stämplingar, at borttaga något
af Dess Land. Icke et Offensivt, som blifwer fö-
retaget, så wäl med, som utan wapn, ty om den
ena wil afhända den andra något som honom
med rätt tilhörer, så kan det ske både genom up-
penbart wäld, och fiendlighet, samt skadeliga öf-
werläggningar. Hwad större rätt och billighet
hafwer då för Konungen kunnat wara, än at för-
swara Sig och Sit Rike? Och hwem hafwer
mer slit och möda ospard för Switiods bästa än
GUSTAF III; ehuru nödiga medel och anstalter
til bemalte krigs utförande nu uti hastighet, som
sig bör icke kunna tilräckeligen blifwa gjorde?
Men

Men hwad ser man? Fullkomlig undsättning
och ingen brist på försvar; ty hwem förvärfsvar
sig mera hjelp, uti denna Rikets nu wädeliga
belägenhet, än GUSTAF III? Ho blifwer mer
undsatt i faran än Han? Men sådan undsätt-
ning årbåller Han icke så mycket af Militairiska
inrättningar, som icke desto mer af hörsamme un-
dersåtares tjenst, tilgifwen- och willighet, at fara
med Honom uti härnad och wapnebrak, emot fi-
ender och owänner; ty Han åger helt och hållet
alla rätta Patrioter på sin sida. Prof häras fin-
ner man, när Han med stora och höga egenka-
per, djupa insigter, styrka och drift, uti rådsla-
gens utförande finner ingenstädes gensägelse, der
wältänkande undersåtare äro, wagtat Han i så
oroliga, och efter det Aristocratiska wäldets åter
upplifwan- och införande begärlige Medborgare up-
fylte tiden, hade kunnat finna motstånd af måna-
ga, til Rikets försvar; Men utan, at rätta Med-
borgare äro willrådige, och icke weta til hwem
de sig wända skola och sit förtroende sätta; så
lemna de bifall til Hans föreställningar, då när
Han företager långa och äfwentyrliga resor, nu
hit, nu dit, at öfwertala och upmuntra Eder,
med tro och ära läcke Dahlkarlar, at såsom E-
dra Förfäder wärdade GUSTAF WASE, I uu be-
skydden Dess Höga Alfkömling, Eder frihet, Eder
sjelfwe, och den jord I trampen, at icke fiendens
swärd måtte den samma med Edert blod besläcka,
hwilket I och nu i sjelfwa werket wisen, och icke
gören Eder til skamfläckar för de nu lefwan- och
efterkommande; utan knapt hinna Rikets ögna-
sten, wår dyre Konungs ord gå til Edra öron,
förån I ären Hans bud hörsamme, och af nit
upeldade, at hindra fiendens widare inbrott och
öf.

hfwermåld; Adla teckn til undergifwenhet; men icke til feghet, at neka Edert biträde, hwarigenom I skulle göra Eder owärdige bära det Swenska namnet, wistas inom Edra hus och Rikets gränstor.

Ho wille då, Mine Wänner! wara så äreför-gåten, at han icke nu skulle taga del, uti befor-dran af allmänt wål, som Regenten altid varit ganska mycket om hjertat? Hwilken lemnat oss de wemotsägeligaste wedermålen, på odödeliga wäl-gärningar Han bewist Riket under Sin Kegering, wid hvars antråde, när Han upsteg på Swenska Thronen såaderslet oenighets handen, emellan Nationens Fullmäktige wid Riksdagen; dämpade wåld och wåld förskingrade, samt med mildhet och nåd drog de wilssefarande och affäl-lige åter til sig. Sedan under hela sin Regements tid prydt sin Krona, med berömlige gerningar: bespisat den hungriga uti miswärt åren: såsom under Konung Birgers minderårighet, då Rikets tilstånd war af den beskaffenhet, at våra äldre Häfdateknare instämma enhälligt, at Riket aldrig hwarken för eller sedan varit uti et sådant an-seende, eller i sådan wålmagt *) befastat landet, och satt det i agtning för des Grannar: förstärkt frigsmagten til lands och watn: förskingrade det swarta moln, som wid Rikets wåstra sida hotade oss med et swårt och bistert öde: förbättradt Drät-selverket: förordnadt et af wårde gällande stad-gadt och redbart mynt: hållit såsom under Birger Jarls och Konung Magnus Birgerssons tidehwarf Lagarna uti helgd, genom kloka och wisa författ-ningars utgifswande: befordrat wettensfaper, nyt-tiga

*) Ericus Olai p. 81 gifwer tillkänna denna mätning.

tiga Konster och handasfögder: uphjelp, som i den Store Konung CARL XI:s tid, hushållningen och återbruket: låtit anläggas Städer til Handelens och Sjöfartens befrämjan - och utwidgande: upmuntrat til täflan om goda Borgeliga gerningar, genom belöningars och hederstefens utdelande: och det wigtigaste af allt, som under den ibland Regenter högst ansedde GUSTAF ADOLFS Regements tid, fredat Religionen och den sanna Gudens dyrkan: sätter all egen beqwämlighet och nytta å sido, för Fäderneslandets och wårt wälstånd, när Han lemnar Hufwudstaden och Sjelf går fienden til möte: Ja, alla de oräkneliga nödiga inrättningar och anstalter; som Han gjort, kunna icke annat kallas, än outhärliga Stortverk och Konungsliga dygder.

Hvem skulle icke i följe här af föredraga Rikets och Konungens förmon, sin egen? Ty at älska sig sjelf, och sit framför allt, det kan och den góra som mycket liknar de oförnuftige warelser, hwilket är inplantat och naturligt. At älska sine Medborgare, är godt och Christeligt; men at älska sit Fädernesland och sin Konung är stort och högst berömligt, den, som det intet gör mer, än egen fördel och utwärtens anseende, han är icke wård sin höghet, antingen den kommer af ämbete eller födsel; ty af Fäderneslandets, och Konungens wälstånd flyter hwars och ens sällhet och wälmåga. Den, som icke wisar kärlek för sit eget land och Des Regent, han är afwog emot sig sjelf, hatar sin egen wälfärd, bereder sig sjelf fördert och elände.

Hvem ibland Swea folk bör icke och vara Konungen til återtienst, gå Honom tilhanda, sätta sig emot sienteligt wäld och anfall? Ho skulle och icke

icke nu binda swärdet wid sidan och färga det med omånnens blod, för följande skäl? När vår Store, Fridsamme och Mildaste, men dock den oförskräcktaste Monark, ättföljd af sina Herrar, Bröder, Gøthahems starka Stödd och Pelare, Swithiods Arf-Furstar: Stor Amiral Hertig CARL af Södermanland, hwilken segrat öfwer en talrikare fiendens Sjömagt, än Hans egen, icke skona sina Höga Personer, utan kasta sig uti favor och äfventyr, för Fosterlandets och Sine Medborgares wälgång. De hafwer icke för afsigt, at uti Rikets nu wädeliga belägenhet, deraf draga sig några fördelar, at intaga och bemäktiga sig wiså orter i Landet, at wilja der herrska och regera. De äro icke såsom Roms Triumviri, som gå med hwarandra i fält och täfla om högsta wäldet, utan äro tilfredsstälte med den höghet och ära som Försynen dem tillagt. De äro så wida skilde ifrån alt brödra split, som i forn-och medeltiden så ofta slitit Norden, at de förrätta sina höga Riks-wärdande ädromål med enighet och frid: et ord Regenten sjelf, lik den Store Konung GUSTAF I, äfwen wägar sit dyra lif; med swärdet i handen, til efterlefnad för Swenska Soldaten, träder främst uti spetsen och leden af sin Armee, med hjeltemot hindrar fiendens magt och wälde öfwer et fritt Swenskt Folk och Medborgare; samt wid alla tilfällen, när Rikets heder och sällhet skal befrämjas, öfwerwinner det onda med det goda. Ty den, som noga öfwerwägar och granskar Fäderneslandets Historia, samt Rikets Live-Böcker, han finner det CUSTAVER och CARLAR förwärfwat sig mer, än en odödlig ära. Det synes, som Försynen hade så skickat, det sådana Regenter och Furstar skulle
til

tildela Swenska Folket den största lycksalighet, hwad öwårderlig sällhet? Hwad outhärlig förmon och glädje är det icke för redelige Swenske Undersåtare, at få taga sin flygt til dessa Rikets fasta och säkra Fästen, uti denna oroliga krigstid? Hwad helgade böner böra wi icke nu derföre alla upsända til högden, för Konung, Drottning, Thronföljare, Arf-Furstar och hela det Kongliga Huset, samt alla Rikets rättfärdige Krigshjeltar och Förswarare? Sätten en lefwande förtröstaning på Herren, så ären i försäkrade om Hans hjelp. Wi böra och skola alla upoffra honom Christeliga dygder, en både inre och ytre. Honom behagelig tjenst och dyrkan. Sätten icke Eder up emot Öfwerheten, den som det gör, han sätter sig emot Gud och dess ordning, efter Konung och Rikets lagliga Öfwerhet är i Guds ställe på jorden. Inblanden Eder icke uti Konungens göromål, och tadlen icke dess Bud och Förordningar, utan en af oss alla fordrad och åskad skyldighet: Frugta Gud och ära Konungen, så går det honom, oss alla, och hela landet wäl.

I Adlingar, Förmän och Anförare för denna Corps! Afswiken icke ifrån Eder Ambets pligt i tjensten, utan waren Konungen trogne, och såsom Scipioner, Alexandrar, Octavier och Hannibaler, under Herculis anförande, til sträck för fienden *). Och I lydande! Bewisen GUSTAF hörsamhet och ära, Fäderneslandet trohet och Edra Förmän lydadt! Låter alla, Mine Wänner, uti detta Edert upsät, utgåra Konungen följande, ibland

*) Wid Corpsen äro engagerade dels affsedade kårer och förfarne Officerare, som förr varit i Fält, dels och wid andra Regimenten trogne, raske och hederlige tjänstgörande Adlingar.

ibland hungande skott och kulor, icke förleda Eder
til affall och genförtighet, af fiendens guld,
til nedrigt myteri, låga stämplingar, upror och
tvedrägt; ty et af fördomar icke aldeles förtjuff
finne måste tilstå, at den som intet gör alt hwad
han förstår til sin Konungs och Rikets tjenst,
är altid brottslig, då han är commenderad emot
Fäderneslandets fiender, och befordrar han då
med upsåt och berädt mod fiendens förmoner, lä-
rer honom näppeligen kunna gifwas annat namn,
än förrådare. Ärlige, Konungen och Riket wäl-
menande finnas ju altid, och på skälmar har det
aldrig varit någon brist. Flere hafwa begått de
swartaste och nedrigaste brott emot Riket och sin
lagliga Öfwerhet, som efter Lagen blifwit strafs-
fåde; men de efterkommande hafwa borttagit
dessa fläckar, när de gjort Regenten och Riket de
berömligaste gärningar; Därpå hafwe wi så wäl
förr, som i synnerhet under Calmar Union, de
wemotfägeligaste wedermålen. Af de förra sko-
len J icke taga något efterdöme; utan af de se-
nare lära, at wara Fosterlandets, Konungens för-
swar och stöd; och såsom Utteläggare af de tappre
Norrmänner, Göther, Wandaler, och Edra för-
fäder under Engelbrekts befäl, til alla åldrars be-
undran, raffe Kämpar och owälduge Hjeltar!
Fatten mod, at såsom Konungen med wapen trä-
da fienderna dristeliga under ögonen! Förswaren
såsom Swenske Män med Swenskt hjeltemod, E-
dra Landamären! Bjuden til at gå bort utur stri-
den til Edra hemwist, med en i Herrans frugtan,
heder och åra beprydd seger, at Swea Land se-
dermera kan bekomma en säker, pålitelig, och
ärofull fred! Och J för Edert tappra förhållande
göra Eder wärdige Konungens Nåd, wälförtjent
lof.

Ioford, och otvunget beröm för Edra Idrotter,
både af samtid och efterwerld, samt för en jor-
diss strid århålla himmelsk frid och rolighet. Öns-
cken, bedjen och sjungen derföre sluteligen: Her-
re hela Riket agta, Dina Zelga Änglar sänd,
Til vår Konung, At de wagta, Så hans Zus
som Regiment, War Hans tröst uti all sorg,
I all nöd Hans fasta borg, Stryk Hans råd,
Med Dinom Ande, Stryk Hans magt til watten
och lande.

www.books2ebooks.eu